

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļā uz visaptverošu Eiropas regulējumu tiešsaistes azartspēlēm””

COM(2012) 596 final

(2013/C 271/09)

Ziņotāja: **Daniela RONDINELLI** kdze

Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu 2012. gada 19. decembrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļā uz visaptverošu Eiropas regulējumu tiešsaistes azartspēlēm””

COM(2012) 596 final.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2013. gada 29. aprīlī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 490. plenārajā sesijā, kas notika 2013. gada 22. un 23. maijā (22. maija sēdē), ar 122 balsīm par un 4 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atgādina un vēlreiz uzsver viedokli, kas jau pausts atzinumā ⁽¹⁾ par Zaļo grāmatu par tiešsaistes azartspēlēm iekšējā tirgū ⁽²⁾, un pauž nožēlu, ka Komisija tikai daļēji ir ņēmusi vērā tajā ietvertos secinājumus. EESK jo īpaši norāda, ka cīņa pret nelikumīgām azartspēlēm, kuras ir lielākie draudi patērētāju aizsardzībai, nav paziņojuma prioritāte.

1.2. EESK aicina Komisiju prioritārajos jautājumos, uz kuriem paziņojumā jāsniedz atbildes, iekļaut jaunu darba vietu izveidošanu un saglabāšanu nozarē, to kvalitāti un tiešsaistes azartspēļu dēļ iespējamo darba vietu zaudējumu bezsaistes azartspēļu nozarē.

1.3. Azartspēles palīdz palielināt dalībvalstu nodokļu ieņēmumus. Sabiedrībai derīgu mērķu finansēšana no valsts loteriju un spēļu namu ieņēmumiem nodrošina atbalstu labdarības, sabiedriskiem un sporta pasākumiem un tūrisma veicināšanai, kā arī palīdz saglabāt kultūras, mākslas arheoloģijas mantojumu. EESK uzskata, ka jebkurai Eiropas līmeņa darbībai attiecībā uz azartspēlēm jābūt vērstai uz tādu Eiropas sociālo modeli, kas ļauj iedzīvotājiem izklaidēties veselīgi līdzsvaroti.

1.4. EESK pauž lielas bažas par azartspēļu izraisīto augsto risku sabiedrības veselībai. Šajā saistībā tā atkārtoti prasa

Komisijai visā ES teritorijā pētīt un uzraudzīt atkarības un veselības traucējumus, kas saistīti ar tiešsaistes azartspēlēm, un iesaka dalībvalstīm daļu no spēļu ieņēmumiem izmantot informēšanas kampaņu, profilakses pasākumu un terapeitiskas aprūpes pret azartspēļu atkarību finansēšanai.

1.5. EESK atzinīgi vērtē Komisijas lēmumu uzlabot administratīvo sadarbību un informācijas, pieredzes un labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm un regulatīvajām iestādēm.

1.6. EESK atbalsta Komisijas mērķi, ka katrai dalībvalstij jābūt savai regulatīvajai iestādei, kurai ir konkrētas kompetences un kura nodrošina ciešu sadarbību ar līdzvērtīgām iestādēm citās dalībvalstīs.

1.7. EESK uzskata, ka jāatrod līdzsvars starp nozares īpaši tehnoloģisko un tāpēc pārrobežu raksturu un ar to saistītajiem riskiem publiskās un sabiedriskās kārtības, likumības, pārredzamības un iedzīvotāju veselības jomā, pieņemot iniciatīvas, kas ir saistošākas par Komisijas ierosinātajiem ieteikumiem.

1.8. EESK norāda, ka specifisks ES regulējums tiešsaistes azartspēļu nozarē šobrīd nav iedomājams. Lai arī Komiteja atbalsta Komisijas ieteiktās iniciatīvas dalībvalstu efektīvai

⁽¹⁾ OV C 24, 28.1.2012, 85. lpp.

⁽²⁾ COM(2011) 128 final.

sadarbībai, tā tomēr cer, ka dažās jomās, kurās ir dalīta kompetence, tiks izveidoti efektīvāki reglamentējošie instrumenti, ieteicams — direktīvas, lai nodrošinātu patērētāju un neaizsargātāko kategoriju aizsardzību un cīnītos pret nelikumīgiem spēļu organizatoriem un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

Tādā veidā tiktu radīts minimālais patērētāju aizsardzības standartu kopums. Dalībvalstīm arī turpmāk jābūt tiesīgām jebkurā laikā noteikt augstākus patērētāju aizsardzības standartus savos valstu tirgū vai turpināt piemērot jau esošās izdevīgākos standartus ⁽³⁾.

Tāpēc EESK aicina Komisiju, Eiropas Parlamentu un Padomi, ievērojot subsidiaritātes principu, rīkoties šādās jomās:

- patērētāju aizsardzība un iedzīvotāju, jo īpaši nepilngadīgo un neaizsargāto grupu, veselības un drošības aizsardzība;
- atbildīga reklāma;
- pasākumi ar sportu saistītu krāpniecisku derību apkarošanai;
- tiešsaistes spēļu likumības un pārredzamības nodrošināšana kopā ar dalībvalstu apņemšanos ieviest atbilstošas sankcijas, kas pārkāpuma gadījumā paredz nelikumīgo tīmekļa vietņu bloķēšanu, slēgšanu, aresta uzlikšanu vai likvidēšanu.

1.9. EESK atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir ņēmusi vērā tās prasību paplašināt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanas direktīvas piemērošanas jomu, ietverot visus azartspēļu veidus ⁽⁴⁾.

1.10. EESK atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos izskatīt regulas par IMI ⁽⁵⁾ izmantošanu piedāvātās iespējas un cer, ka tas palīdzēs uzlabot administratīvo sadarbību starp valstu regulatoriem un datu apmaiņu starp attiecīgajām valstu un Eiropas iestādēm.

1.11. EESK uzskata, ka novērtējums, ko Komisija veiks par personas datu apmaiņas iespēju starp dalībvalstīm, ir solis pareizā virzienā, jo lielu daļu datu, ko organizatori reģistrē, kompetentās iestādes var izmantot, lai tos sasaistītu ar citiem datiem un veicinātu kontroli.

⁽³⁾ Sk. OV C 24, 28.1.2012., 85. lpp. (secinājumi: 1.3. un 1.6. punkts).

⁽⁴⁾ COM(2013) 45 final.

⁽⁵⁾ Iekšējā tirgus informācijas sistēma.

1.12. EESK uzskata, ka ir svarīgi, lai dalībvalstis, vienojoties ar regulatīvajām iestādēm, uzsāktu informēšanas un izglītošanas kampaņas patērētājiem ar nolūku vērst pieprasījumu uz likumīgām tiešsaistes azartspēlēm. Šī darbība būtu jāpapildina ar pasākumiem cīņai pret nelikumīgiem organizatoriem, kā arī ar valsts regulatīvo iestāžu izveidotu melno un/vai balto sarakstu publicēšanu, lai patērētāji pēc azartspēļu vietnes sākumlapā (*homepage*) uzrādīta valsts regulatīvās iestādes logo varētu labāk atpazīt atļautu, kā arī nelikumīgu azartspēļu tīmekļa vietnes.

1.13. Lai nodrošinātu patērētāju aizsardzību, EESK aicina tiešsaistes azartspēlēs izmantotajām programmatūrām piemērot ES kopējiem obligātajiem standartiem atbilstošu sertificēšanu, ko veic specializētas ārējas struktūras, kuras izmanto vienus parametrus un standartus. EESK arī aicina Komisiju kopā ar dalībvalstīm noteikt obligātu Eiropas standartu azartspēļu informātikas platformām un aicina dalībvalstis veikt pasākumus, lai aizsargātu spēlētāju datus un atļautu tikai tādus maksāšanas veidus, kas garantē ar tiešsaistes azartspēlēm saistīto darījumu vislielāko drošību un izsekojamību.

1.14. EESK ļoti atzinīgi vērtē Komisijas sāktu eksperimentu izveidot tiešsaistes azartspēļu ekspertu grupu pieredzes un labas prakses apmaiņai kibernetizācijas jomā, jo pat sākuma stadijā tas ir izrādījies veiksmīgs instruments efektīvas sadarbības uzsākšanai starp dalībvalstīm. EESK cer, ka šī grupa no sava pašreizējā neoficiālā statusa kļūs par struktūru ar skaidri noteiktām pilnvarām un uzdevumiem.

1.15. EESK ir vienprātis ar Komisiju par to, ka dalībvalstīm jāveicina atbilstoša tiesu iestāžu darbinieku izglītošana jautājumos par krāpšanu un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, izmantojot azartspēles.

1.16. EESK aicina Komisiju atjaunināt un pārskatīt noteikumus paziņojumā minētajās rīcības jomās, ņemot vērā norises saistībā ar noteikumu īstenošanu dalībvalstīs, proti, ko un kā dalībvalstis ir īstenojušas, un ar valstu līmenī sasniegtajiem rezultātiem.

1.17. EESK aicina dalībvalstis piešķirt Komisijai pilnvaras risināt sarunas un aktīvi atbalstīt starptautiskās konvencijas projektu par sporta integritātes aizsardzību un veicināšanu, kuru sāks apspriest sarunās Eiropas Padomē.

2. Ievads

2.1. Paziņojumā ir runa gan par nepieciešamību ievērot Eiropas regulējumu pakalpojumu brīvas sniegšanas jomā, gan par konkrētu iedzīvotāju grupu aizsardzību.

2.2. Telemātisku instrumentu izmantošana ar tiešu piekļuvi tīklam ir ļāvusi būtiski pieaugt tiešsaistes azartspēļu spēlēšanai, kas turpina strauji paplašināties. ES kopējie ieņēmumi no tiešsaistes azartspēlēm 27 valstīs 2011. gadā bija 9,3 miljardi euro, kas ir 10,9 % no Eiropas azartspēļu tirgus, un šo ieņēmumu palielināšanās tiek prognozēta līdz 13 miljardiem euro 2015. gadā.

2.3. Izmantojot internetu, Eiropas iedzīvotājs savā rezidences valstī faktiski var piekļūt un būt pakļauts viena vai vairāku organizatoru, kas saņēmuši licenci citā ES valstī vai trešā valstī, piedāvātajiem nelikumīgajiem pakalpojumiem. Šo eksteritoriāla un starptautiska rakstura situāciju nevar risināt katra atsevišķa valsts, bet ir nepieciešama integrēta rīcība un labāka sadarbība. Lai nodrošinātu garantijas iedzīvotājiem un patērētājiem, ir svarīgi izstrādāt nelikumīgu azartspēļu kopēju definīciju. Jāatgādina, ka spēlētāja rezidences valstī neatļautu azartspēļu piedāvāšana vai azartspēļu piedāvāšana bez attiecīgajā valstī nepieciešamās licences saņemšanas ir nelikumīga gan tad, ja tās organizators ir reģistrēts vai saņēmis licenci kādā no ES dalībvalstīm, gan trešā valstī⁽⁶⁾. Organizators ir nelikumīgs arī tad, ja tas ir pilnībā nekontrolēts un neregulēts.

2.4. Par atšķirību starp neatļautu azartspēļu organizatoru un nelikumīgu azartspēļu organizatoru skatīt Komisijas paziņojuma 15. zemsvītras piezīmi.

2.5. Atzinīgi vērtējams ir Komisijas lēmums izveidot azartspēļu ekspertu grupu, lai apmainītos ar pieredzi un praksi starp dalībvalstīm, pētītu nelegālas un nelikumīgas azartspēļu izmantošanas radītas problēmas, organizētu specifiskas un aktualizētas apmācības tiesu iestāžu darbiniekiem, labāk informētu patērētājus un palielinātu likumīgo piedāvājumu.

2.6. Šie pasākumi ir pirmais lietderīgais posms cīņā pret organizatoriem, kas rīkojas nelikumīgi, veicinot krāpšanu, noziedzību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

⁽⁶⁾ ES Padomes Spānijas prezidentūras 2010. gada 11. maija secinājumos 9495/10 teikts, ka nelikumīgas tiešsaistes azartspēles ir tās, kas tiek sniegtas bez licences vai neievērojot attiecīgās valsts likumus, un tāpēc tiešsaistes azartspēļu organizatoriem jāievēro tajās dalībvalstīs spēkā esošie likumi, kurās viņi sniedz pakalpojumus.

3. Komisijas dokumenta kopsavilkums

3.1. Paziņojumā ir uzsvērti valstu regulējumu daudzveidība un ieteikta rīcība, kas ietver prioritārus valstu un ES pasākumus, dalībvalstu sadarbību un kopdarbu, norādot iespējamus pasākumus un sniedzot ieteikumus, arī attiecībā uz dalībvalstu administratīvo koordināciju un integrāciju.

3.2. Galvenais mērķis ir ar tiešiem pasākumiem un ieteikumiem dalībvalstīm nodrošināt Eiropas tiesību aktu ievērošanu un īstenošanu valstu regulējumos. Tāpēc Komisija

— atvieglinās administratīvo sadarbību un informācijas apmaiņu starp dalībvalstu azartspēļu regulatīvajām iestādēm;

— izskatīs iespējamās nelikumīgo tīmekļa vietņu bloķēšanas procedūras;

— veicinās azartspēļu legālo tirgu, arī risinot dialogu ar trešām valstīm;

— aizsargās patērētājus, jo īpaši nepilngadīgos un neaizsargātās grupas, arī pārbaudot kontroles instrumentus attiecībā uz piekļuvi internetam;

— pētīs azartspēļu atkarības ietekmi Eiropas līmenī;

— novērtēs azartspēļu pakalpojumu tirgus sniegumu;

— pieņems ieteikumus par paraugpraksi ar nelegālām derībām saistītas profilakses un apkarošanas jomās.

3.3. Komisija uzskata, ka dalībvalstu interesēs ir izveidot efektīvu krāpšanas un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas un sporta integritātes aizsardzības politiku cīņai pret sporta pasākumu un sacensību rezultātu sarunāšanu, arī izmantojot pieredzes apmaiņu kibernetizācijas un informātikas tīklu jomā.

4. Novērojumi

4.1. Saskaņot valstu tiesiskos regulējumus ar ES tiesību aktiem

4.1.1. EESK pirmām kārtām pauž lielas bažas par tiešsaistes azartspēļu pieaugošo izplatību un spēļu piedāvājuma nesamērīgo palielināšanos, kas piesaista arvien plašākus iedzīvotāju slāņus un nopietni ietekmē ģimeņu ienākumus. Tāpēc ir jāizveido efektīvs aizsargfiltrs pret dažādiem reklāmas veidiem, galvenokārt televīzijā, tiešsaistē un transportlīdzekļos.

4.1.2. Azartspēļu starptautisko piedāvājumu piegāde un izmantošana ir saimnieciska darbība, kas ietilpst iekšējā tirgus brīvas aprites sistēmā (LESD 56. pants). Tomēr ar LESD 52. pantu sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības aizsardzības interesēs ir pieļauti ierobežojumi 56. pantā noteiktajai brīvībai sniegt pakalpojumus.

4.1.3. EESK atgādina, ka dalībvalstīm ir galvenā kompetence organizēt un reglamentēt azartspēles savā teritorijā. Azartspēles ir potenciāli ļoti bīstama darbība patērētājiem un tikpat vilinoša tādiem noziedzīgiem mērķiem kā nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, ja tās nav pareizi reglamentētas vai ja regulējums netiek stingri piemērots. Šajā saistībā, lai arī saskaņā ar EKL 49. pantu⁽⁷⁾ azartspēles ietilpst pakalpojumu brīvas sniegšanas jomā, atšķirības starp valstu tiesību aktiem pašlaik neļauj izveidot ES regulējumu attiecībā uz tiešsaistes azartspēlēm. Atbalstot Komisijas ierosinātās iniciatīvas, jo īpaši dalībvalstu efektīvas sadarbības jomā, EESK tomēr cer, ka dažās jomās (sk. 1.8. punktu) tiks izmantoti efektīvāki instrumenti, ieteicams — direktīvas, lai aizsargātu patērētājus un neaizsargātākās grupas, cīnītos pret nelikumīgiem azartspēļu organizatoriem un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

4.1.4. EESK atgādina, ka saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas apjomīgo judikatūru azartspēļu darbību ierobežojumi var būt pamatoti ar tādām sevišķi svarīgām vispārējām interesēm kā patērētāju aizsardzība, kā arī krāpšanas un iedzīvotāju mudināšanas tērēt pārmērīgus līdzekļus saistībā ar azartspēlēm novēršana⁽⁸⁾. Dalībvalstis var sašaurināt vai ierobežot visu vai dažu veidu tiešsaistes azartspēļu pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, pamatojoties uz sabiedrības interešu mērķiem ar nolūku nodrošināt aizsardzību saistībā ar azartspēlēm⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ 2012. gada 19. jūlija spriedums lietā C-470/11, SIA Garkalns, npublicēts, 24. punkts; 2010. gada 8. septembra spriedums lietā C-316/07, no lietas C-358/07 līdz lietai C-360/07, lietā C-409/07 un lietā C-410/07, Stoß un citi.

⁽⁸⁾ 2012. gada 19. jūlija spriedums iepriekš minētajā lietā C-470/11, SIA Garkalns, 39. punkts; 2010. gada 8. septembra spriedums lietā C-46/08 Carmen Media Group, 55. punkts.

⁽⁹⁾ Lietas Liga Portuguesa de Futebol, C-42/07, un Anomar, C-6/01.

4.1.5. Azartspēļu pakalpojumi nav regulēti ar vienotiem ES noteikumiem, un valstu tiesību akti būtiski atšķiras katras valsts kultūras, sociālo un vēsturisko īpatnību dēļ. Dažās valstīs tiešsaistes azartspēles ir aizliegtas, citās ir atļautas tikai dažas azartspēles, savukārt vēl citās pastāv publiska vai privāta organizatora pārvaldīta ekskluzīva monopola režīms. Tā kā trūkst aktualizētu datu par atšķirīgo situāciju valstīs⁽¹⁰⁾, EESK aicina Komisiju apzināt stāvokli dalībvalstīs (veikt kartēšanu).

4.1.6. Tiesas judikatūrā ir skaidri noteikts, ka dalībvalstis, kas izvēlas kontrolētu nozares liberalizāciju, ar iepriekšēju administratīvu atļauju var likumīgi izveidot atļauju piešķiršanas sistēmu, kas balstīta uz katras valsts objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem⁽¹¹⁾.

4.1.7. Tā kā tiešsaistes azartspēlēs starp patērētāju un organizatoru nav tiešas saskarsmes, palielinās risks, ka organizatori nodarbojas ar krāpšanu, kaitējot patērētājiem⁽¹²⁾. Nelikumīga un tāpēc nekontrolēta azartspēļu piedāvājuma pieejamība rada nopietnus draudus patērētājiem. Tāpēc galvenā garantija un labākais instruments patērētāju aizsardzībai ir dalībvalstu stingri piemēroti pasākumi cīņā pret nelikumīgiem organizatoriem.

4.1.8. Dalībvalstīm ir brīva izvēle nospraust savas azartspēļu politikas mērķus un noteikt aizsardzības līmeni. Tomēr to uzliktajiem ierobežojumiem jāatbilst Tiesas judikatūras nosacījumiem, un tiem jābūt proporcionāliem, nediskriminējošiem un tādas politikas sastāvdaļai, kuru piemēro sistemātiski un saskaņoti.

4.1.9. Tā kā atsevišķu dalībvalstu tiesību akti ir atšķirīgi un šobrīd nav iespējams izveidot ES regulējumu par tiešsaistes azartspēlēm, jātuvinā valstu regulējumi un jāpalīdz dalībvalstīm panākt spēkā esošo tiesību aktu ievērošanu, lai nodrošinātu lielāku tiesisko noteiktību patērētāju, nepilngadīgo un neaizsargāto grupu aizsardzības, reklāmas un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanas jomās. Dalībvalstis jāmudina apmainīties ar labu praksi cīņā pret nelikumīgiem organizatoriem.

⁽¹⁰⁾ Šveices Salīdzinošo tiesību institūta pētījums par azartspēlēm ES iekšējā tirgū (2006) http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/gambling/study1_en.pdf

⁽¹¹⁾ 2013. gada 24. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-186/11 un C-209/11 Stanleybet International LTD un citi, 47. punkts.

⁽¹²⁾ 2009. gada 8. septembra spriedums lietā C-42/07 Liga Portuguesa de Futebol Profissional un citi.

4.1.10. Saskaņā ar subsidiaritātes principu ES ir jāiesaistās, ja tās rīcība uzlabo stāvokli un dalībvalstu regulējuma sistēmām nodrošina pievienoto vērtību. Ņemot vērā nozares specifiku un ar interneta lietošanu saistītās pārmaiņas, EESK uzskata, ka ES rīcībai būtu jāizpaužas kā ilgstošai dalībvalstu sadarbībai un labas prakses veicināšanai cīņā pret nelikumīgiem organizatoriem, kurā nepieciešama starptautiska rīcība.

4.2. Administratīvā sadarbība un tiesību aktu efektīva piemērošana

4.2.1. ES jāpastiprina kontrole, administratīvā sadarbība un tiešsaistes azartspēlēm piemērojamo tiesību aktu reāla piemērošana, un dalībvalstīm jāsadarbības, lai sasniegtu šo mērķi.

4.2.2. Lai veicinātu kontroli, ir svarīgi nodrošināt piekļuvi organizatoru reģistrētajiem personas datiem un to apmaiņu, vienlaikus garantējot datu aizsardzību. Jārosina dalībvalstu administratīvā sadarbība, apmainoties ar vispārīgu informāciju un izmantojot paraugpraksi, lai veicinātu zināšanu un pieredzes apmaiņu un radītu savstarpēju uzticēšanos un ieinteresētību.

4.2.3. Tiešsaistes azartspēļu informātikas platformu sertificēšana valstu līmenī nodrošina azartspēļu tirgus uzraudzību. Ir būtiski uzlabot dalībvalstu sadarbību un katrā valstī izveidot tiešsaistes azartspēļu regulatīvu iestādi ar konkrētām kompetencēm, kas nodrošina ciešu koordinēšanu ES līmenī.

4.2.4. Jāizvērtē, vai valstu politikas ir saskaņotas ar ES tiesību aktiem un judikatūru, kā arī licencēšanas shēmu pārredzamība un nediskriminācija. Neatbilstību gadījumā jāuzsāk pienākuma neizpildes procedūras.

4.2.5. EESK uzskata, ka preventīvie un represīvie pasākumi, ko dalībvalstis līdz šim piemērojušas cīņai pret tiešsaistes azartspēlēm, kuras piedāvā nelicencēti jeb nelikumīgi organizatori, nav pietiekami, lai risinātu šo problēmu. Tāpēc EESK iesaka noteikt valsts pamata regulējumu attiecībā uz principiem, kas nodrošinātu tīmekļa vietņu likumību un pārredzamību un paredz: nelikumīgu tīmekļa vietņu atpazīšanu un iekļaušanu

melnajā sarakstā; to tīmekļa vietņu noteikšanu, kas ir atļautas saskaņā ar katras dalībvalsts tiesību aktiem, un iekļaušanu baltajā sarakstā; nelikumīgu tīmekļa vietņu bloķēšanu, slēgšanu, aresta uzlikšanu un likvidēšanu⁽¹³⁾; finanšu plūsmu no un uz šādām tīmekļa vietnēm iesaldēšanu; nelikumīgu spēļu komercpaziņojumu un reklāmu aizliegšanu.

4.3. Patērētāji

4.3.1. EESK pauž nozēlu, ka tās aicinājums Komisijai un dalībvalstīm izstrādāt iedarbīgus pasākumus efektīvai cīņai pret nelikumīgiem organizatoriem, kas ir vislielākais drauds patērētājiem, Komisijas paziņojumā ir palicis bez atbildes. Tāpēc EESK atkārtoti aicina pēc iespējas ātrāk izstrādāt iedarbīgus pasākumus labas prakses iedibināšanai tādā jomā kā nelikumīgu azartspēļu profilakse un apkarošana.

4.3.2. Komisija 2013. gadā plāno pieņemt ieteikumu par patērētāju aizsardzību un atbildīgu azartspēļu reklāmu un norāda četras rīcības jomas: panākt, ka patērētāji neizmanto neregulētus un iespējami kaitīgus piedāvājumus; aizsargāt nepilngadīgos, liedzot viņiem piekļūt azartspēļu vietnēm; aizsargāt citas neaizsargātās grupas un novērst tādu veselības traucējumu attīstību, kas saistīti ar azartspēlēm. EESK aicina, lai Komisija pēc katrā dalībvalstī veikta novērtējuma par patērētājiem visbīstamākajiem azartspēļu veidiem ietvertu minētajā ieteikumā labu praksi tādās jomās kā cīņa un pret nelikumīgām azartspēlēm un to profilakse.

4.3.3. EESK atzinīgi vērtē paziņojumā pievērsto uzmanību patērētāju aizsardzībai un neaizsargāto personu grupām, arī saistībā ar reklāmu un azartspēļu atkarību. Šajā saistībā EESK uzstāj, ka ir jāizstrādā paaugstināta aizsardzības līmeņa pasākumi, un norāda, ka paredzētie instrumenti ir pārāk vāji, tāpēc iesaka izveidot saistošākus instrumentus. Pieejamais nelikumīgo azartspēļu piedāvājums, kas pēc būtības ir nekontrolējams un bīstams, ir lielākie draudi patērētājiem, tāpēc EESK prasa katrā dalībvalstī izstrādāt stingrus noteikumus, lai cīnītos pret nelikumīgiem organizatoriem, kuri neievēro valsts tiesību aktus, kas ir galvenā un labākā garantija patērētāju aizsardzībai.

4.3.4. Komisijas rīcības galvenajam mērķim jābūt nodrošināt to, ka dalībvalstis pilnībā īsteno savas kompetences un atbildību un ka visā ES un visiem organizatoriem, kuriem ir atļauts piedāvāt šāda veida pakalpojumu, tiek noteikts tāds tiesiskais regulējums, ar kuru novērš problemātiskus azartspēļu veidus un nosaka vecuma ierobežojumus attiecībā uz piekļuvi jebkurai azartspēlei; ar kuru ir aizliegta azartspēles uz kredīta bīstamākajos azartspēļu un derību veidos (tiešsaistes kazino, starpības derības, *betting exchange*) un reklāmas veidi, kuru mērķauditorija ir nepilngadīgie un neaizsargātas grupas.

⁽¹³⁾ Komisijas 2010. gada 22. novembra paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "ES iekšējās drošības stratēģija darbībā — pieci soļi pretim drošākai Eiropai" COM(2010) 673 final.

4.3.5. EESK aicina Komisiju un dalībvalstis savā teritorijā efektīvi un stingri cīnīties pret nelikumīgu spēļu piedāvājumu. Komiteja aicina dalībvalstis izmantot tādas pasākumus kā melnais saraksts un nelikumīgu tīmekļa vietņu bloķēšana, drošu un izsekojamu maksāšanas veidu noteikšana, finanšu darījumu iesaldēšana, kā arī nelikumīgas reklāmas pilnīgs aizliegums. Šajā saistībā jāuzsver, ka šo pasākumu efektivitāte lielā mērā ir atkarīga no to piemērošanas kopumā, kas stiprina to ietekmi uz nelikumīgiem organizatoriem.

4.3.6. Katrā dalībvalstī ir vēlams izveidot regulatīvu iestādi, kurai ir konkrētas pilnvaras uzraudzīt un nodrošināt Eiropas un valstu tiesību aktu par patērētāju aizsardzību un cīņu pret nelikumīgām azartspēlēm īstenošanu. Valstu regulatīvo iestāžu esamība ir priekšnoteikums efektīvai koordinācijai un administratīvajai sadarbībai. Dalībvalstīm jāuzrauga, lai to regulatīvā sistēma, kurā ņemtas vērā valstu īpatnības un tiesiskais regulējums, būtu spējīga nodrošināt iepriekš minētā īstenošanu. EESK sagaida, ka katra dalībvalsts uzticēs savai regulatīvajai iestādei uzdevumu noteikt kritērijus atļauju piešķiršanai savā tirgū.

4.3.7. Eiropas Savienības patērētājiem jārada apstākļi, lai viņi ikvienā dalībvalstī varētu atšķirt nelikumīgu azartspēļu tīmekļa vietnes no likumīgu azartspēļu tīmekļa vietnēm, arī tāpēc, lai varētu iesniegt sūdzības. Šajā saistībā EESK iesaka visām dalībvalstīm likt visiem organizatoriem, kuriem ir atļauts piedāvāt tiešsaistes azartspēles, savā tīmekļa vietnē redzamā vietā un pastāvīgi izvietot no valsts regulatīvās iestādes saņemtās atļaujas numuru un apzīmējumu, kas norāda, ka organizatoram ir licence attiecīgajā dalībvalstī.

4.3.8. EESK aicina izveidot visplašākās normatīvās garantijas nepilngadīgo aizsardzībai, kas paredz atbilstošus vecuma noteikšanas instrumentus un nodrošina, ka organizatori veic efektīvu kontroli. Vecāki jāinformē par interneta lietošanas riskiem un programmu filtrēšanu mājās. Līdzvērtīgas garantijas jāizveido tādu neaizsargātu personu aizsardzībai, kuras daudz laika pavadā mājās — pensionāri, māsainieces un bezdarbnieki.

4.3.9. Pašreizējā krīze aizvien lielākam skaitam cilvēku ir pamudinājums spēlēt tiešsaistes azartspēles, radot ilūziju, ka ekonomiskās problēmas var atrisināt ar viegli gūtiem laimestiem, bet tas rada lielu garīgā līdzsvara apdraudējumu, jo izraisa atkarību un apmātības virzītu uzvedību. Lai cīnītos ar šiem veselības traucējumiem, EESK iesaka daļu no azartspēļu ieņēmumiem ieguldīt informēšanas kampaņās, kā arī pret azartspēļu atkarību vērstos profilakses un terapeitiskos pasākumos.

4.3.10. Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas ieceri pieņemt ieteikumu par atbildīgu azartspēļu reklāmu, papildinot Negodīgas komercprakses direktīvu, lai ļautu patērētājiem saņemt pareizu informāciju, kaut arī tā uzskata, ka ir vajadzīgs iedarbīgāks un saistošāks instruments. EESK uzsver, ka rīcībai šajā jomā jāietver tādi pret nelikumīgiem organizatoriem vērsti pasākumi kā reklamēšanās aizliegums tiem organizatoriem, kas piedāvā spēles bez licences, ko izdevusi tās valsts regulatīvā iestāde, kurā atrodas patērētājs.

4.3.11. Jāatrod pareizs līdzsvars starp prasību kontrolēti paplašināt atļautu azartspēļu izplatību — lai sabiedrībai kļūtu pievilcīgs azartspēļu piedāvājums likumīgos kanālos — un nepieciešamību pēc iespējas samazināt azartspēļu atkarību.

4.3.12. Reklāmai būtu jāklūst atbildīgāka un labāk regulēta, galvenokārt, lai aizsargātu nepilngadīgos, ne tikai tāpēc, ka tā ir ļoti bīstama veselībai, īpaši garīgajai veselībai, bet arī kropļojoša un maldinoša, jo sabiedrībai liek domāt, ka spēlēt tiešsaistes azartspēles ir “normāli”, un tādējādi veicina neveselīgu sociālo uzvedību.

4.3.13. EESK norāda, ka, neraugoties uz projektu *Alice Rap* ⁽¹⁴⁾, vēl nav pieejami konkrēti dati par dažādu ar azartspēlēm saistītu veselības traucējumu apjomu un veidiem. Komiteja uzsver nepieciešamību pastāvīgi uzraudzīt atkarības un saistītos veselības traucējumus, lai iegūtu pietiekamus datus, kas ļautu valsts un ES likumdevējiem izstrādāt efektīvus un mērķtiecīgus pasākumus, lai cīnītos ar šo problēmu un to novērstu.

4.4. Aizsardzība pret krāpšanu un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu

4.4.1. Problēmas, kas saistītas ar to personu atpazīšanu, kuras iesaistās tiešsaistes azartspēlēs lielu zaudējumu un lielu laimestu gadījumos un attiecīgi varētu slēpt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas darbības, jārisina, personas iepriekš identificējot un izveidojot atsevišķu azartspēļu kontu katram spēlētājam.

4.4.2. Identitātes zādzības ir izplatīta problēma, kas ir saistīta ne tikai ar tiešsaistes azartspēlēm, bet arī ar visu datu apstrādes un apmaiņas sistēmu interneta un telemātiskajā vidē.

⁽¹⁴⁾ Addiction and Lifestyles in Contemporary Europe, Reframing Addictions Project

4.4.3. Nejausās atlasē skaitļa ģeneratoriem (*Random Number Generator*) jābūt stingri sertificētiem, lai tie atbilstu neparedzamības principam un vienlaikus piedāvātu drošību, ka izveidotā kombinācija ir vienīgā iespējamā un to nav iespējams viltot. Tas ļautu aizsargāt spēlētājus un ievērot dalībvalstu noteiktos standartus attiecībā uz laimestiem.

4.4.4. Lai palielinātu tiešsaistes azartspēlēs izmantoto programmatūru drošību, EESK iesaka ieviest ES kopēju obligāto sertificēšanu, ko veic specializētas ārējas struktūras, kuras piemēro vienus parametrus un standartus, arī lai noteiktu nelikumīgas azartspēles ārzonās un tās apgrūtinātu.

4.4.5. Viens no aizsardzības veidiem attiecībā uz piekļuvi azartspēlēm var būt IP adresu (*Internet Protocol Address*) noteikšana. Ja persona pieslēdzas spēles sistēmai valstī, izmantojot citu valstu IP sistēmas, tehniski ir iespējams spēli bloķēt.

4.4.6. Tā kā tiešsaistes azartspēles ir saistītas ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un krāpšanas problēmām, ir vēlams sabiedriskās kārtības aizsardzības iestādēm nodrošināt piekļuvi lielajam organizatoru reģistrēto plūsmu un datu apjomam, lai tos varētu sasaistīt ar citiem datiem un veicināt kontroli.

4.5. Krāpšana sporta pasākumos un sacensībās

4.5.1. Derības saistībā ar sporta pasākumu un sacensību rezultātu sarunāšanu ir īpašs krāpšanas veids, kas ir pretējs sporta klubu, fanu, patērētāju un likumīgo azartspēļu organizatoru interesēm.

4.5.2. Komisija atbalsta EESK ieteikumu par to, ka ir jāizveido visu ieinteresēto personu centienu koordinācijas sistēma, lai visaptveroši risinātu šo problēmu un novērstu resursu pārklāšanos, un uzsver ciešākas sadarbības nepieciešamību starp derību organizatoriem, sporta organizācijām un kompetentajām iestādēm, tostarp valsts un starptautisko azartspēļu regulatīvajām iestādēm.

4.5.3. EESK atkārtoti ieteikumu izveidot sistēmu, kas neaprobežojas tikai ar ziņojumu apkopošanu par aizdomām attiecībā uz konkrētu sporta pasākumu, bet arī veic aizsardzības, izglītības un piespiedu pasākumus, ar kuriem var efektīvi cīnīties pret šo problēmu.

4.5.4. EESK atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvu līdz 2014. gadam pieņemt ieteikumu par labu praksi profilaksē un cīņā pret derībām ar rezultātu sarunāšanu, lai arī tā uzskata, ka izvēlētais normatīvais instruments ir nepietiekams. Rezultātu sarunāšana ir sporta sacensību vienlīdzības principa pārkāpums, un tas tiek uzskatīts par noziegumu visās dalībvalstīs, tomēr ir reģistrēts šādu nelikumīgu un aizdomīgu darbību pieaugums. Tāpēc cīņā pret rezultātu sarunāšanu ir jāizstrādā ietekmīgāki pasākumi, izmantojot dalībvalstu instrumentus, kompetences un resursus, kas darbotos savstarpējā sinerģijā un sinerģijā ar ES.

4.5.5. EESK aicina dalībvalstis, kas to vēl nav izdarījušas, korupciju sportā, rezultātu sarunāšanu un manipulēšanu ar sporta rezultātiem atzīt par noziegumu, par kuru piemērojamas sankcijas, un aicina Komisiju vienoties ar dalībvalstīm par šo sodāmo pārkāpumu kopīgu definīciju.

Briselē, 2013. gada 22. maijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs

Henri MALOSSE